

Απαντήσεις στην Ιστορία Θεωρητικής κατεύθυνσης του εσπερινού γενικού λυκείου

A1. α΄ πανελλήνιο συνέδριο Ποντίων : «Ο ξεριζωμός των Ελλήνων ... Ροστόβ» , σελ. 249.

Πεδινοί : «Οι πεδινοί ... στους μικροκαλλιεργητές» σελ. 77.

Εθνικό Κόμμα : «Το εθνικό κόμμα του Κ. Μαυρομιχάλη ... οι βενιζελικοί», σελ. 92.

Και στις δύο ερωτήσεις περί κομμάτων μπορούσε να γίνει μικρή εισαγωγή που να αναφέρεται στη χρονολογική τοποθέτησή τους.

A2. α-λάθος, β-σωστό, γ-σωστό, δ-σωστό, ε-λάθος.

B1. Χρήσιμη η εισαγωγή με τρόπο περιληπτικό όσων αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο και κυρίως η συσχέτιση με το τελεσίγραφο (της 2 Ιουλίου 1905) των Μεγάλων Δυνάμεων . Κυρίως απάντηση : «οι διαπραγματεύσεις ήταν σκληρές και διάρκεσαν...οριστικής του επίλυσης.» Σελ 215-216. Μπορεί να συμπληρωθεί ότι ο Αλέξανδρος Ζαΐμης ανέλαβε τα καθήκοντά του ως Ύπατος Αρμοστής στις 18.9.1906.

B2. «στις 24 Ιουλίου 1923 υπογράφηκε ... αντέδρασαν έντονα», σελ. 149-151, «με βάση το άρθρο 11 της σύμβασης ... ανταλλαξιμών», σελ. 151-152.

(Κανονικά πρέπει να παραλειφθούν οι αντιδράσεις των προσφύγων, που δεν ζητούνται. Εάν από κάποιο μαθητή γραφτούν δεν μπορούν να θεωρηθούν εντελώς άσχετες και μάλιστα με το δεδομένο ότι ο τίτλος του κεφαλαίου 2 , όπως φαίνεται στη σελίδα 149, πρακτικά συμπίπτει με την ερώτηση.)

Γ1. α) Τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών κατά το σύνταγμα του 1844 ήταν η ισότητα απέναντι στο νόμο, η απαγόρευση της δουλείας, το απαραβίαστο του οικογενειακού ασύλου, η ελευθερία γνώμης και τύπου, η προστασία της ιδιοκτησίας και η δωρεάν εκπαίδευση. Αδυναμία, κατά το σχολικό εγχειρίδιο αποτελούσε η μη κατοχύρωση του δικαιώματος του «συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι», πράγμα που παρεμπόδιζε τη συγκρότηση κομματικών μηχανισμών.

(Μπορούσε να γίνει προηγηθεί στην απάντηση μικρή εισαγωγή από τις προηγούμενες σειρές του σχολικού βιβλίου, που θα επισήμαινε το δυναμικό ρόλο των κομμάτων και τη συναινετική στάση των ηγετών τους στη εθνοσυνέλευση του 1843-1844.)

B) Το δικαίωμα της καθολικής ψηφοφορίας : Με το σύνταγμα του 1844 κατοχυρωνόταν το δικαίωμα της άμεσης μυστικής σχεδόν καθολικής ψηφοφορίας για τους άνδρες, ρύθμιση που αποτελούσε παγκόσμια πρωτοπορία. Η καθολικότητα περιοριζόταν όπως φαίνεται και από την πηγή. Συγκεκριμένα δικαίωμα ψήφου είχαν οι άνδρες , εφόσον είχαν συμπληρώσει τα 25 έτη, εφόσον είχαν κάποια ιδιοκτησία ,όπου ασκούσαν τα πολιτικά τους δικαιώματα ή εφόσον εκεί εργάζονταν. Αντιθέτως έχαναν τα πολιτικά τους δικαιώματα όσοι βρίσκονταν υπό ανάκριση για κακούργημα, όσοι τα είχαν αποστερηθεί με δικαστική ποινή και όσοι είχαν χάσει το δικαίωμα τους να διαχειρίζονται την περιουσία τους.

(Μπορεί να επισημανθεί ότι η καθολική ψηφοφορία χωρίς εξαιρέσεις κατοχυρώθηκε οριστικά με το σύνταγμα του 1864.)

Η εκλογική διαδικασία: Η εκλογή των βουλευτών γινόταν με πλειοψηφικό σύστημα δύο γύρων, όπως αναφέρεται στο παράθεμα Α. Οι εκλογείς μπορούσαν να δώσουν θετική ψήφο σε όσους υποψήφιους ήθελαν, συμπληρώνοντας ψηφοδέλτια ακόμη και διαφορετικών συνδυασμών,

γ) Στο σύνταγμα κατοχυρωνόταν το πολίτευμα της συνταγματικής μοναρχίας, αλλά και η αρχή της διάκρισης των εξουσιών και προσδιόριζε τα όρια του μοναρχικού πολιτεύματος

Όπως καταγράφεται και στα παραθέματα, ο **βασιλιάς** εκτός από ανώτατος άρχοντας ήταν το ύψιστο όργανο του κράτους, το πρόσωπό του ήταν «ιερό και απαραβίαστο» και είχε γενικώς αυξημένες αρμοδιότητες. Στο σύνταγμα καθορίστηκαν επακριβώς οι εξουσίες του : συγκεκριμένα συμμετείχε στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας, ήταν αρχηγός του κράτους και του στρατού, όμως καμιά πράξη του δεν είχε ισχύ χωρίς την προσυπογραφή του αρμόδιου υπουργού. Να σημειωθεί ότι η πρωτοβουλία για νομοθετικές ρυθμίσεις, καθώς και το δικαίωμα επικυρώσεως των νόμων ήταν υπόθεση του μονάρχη.

Τη νομοθετική εξουσία την ασκούσαν, κατά το σχολικό βιβλίο, **Βουλή και Γερουσία**, μάλιστα οι γερουσιαστές θα διορίζονταν από το βασιλιά και θα ήταν ισόβιοι. Ο βασιλιάς επίσης διατηρούσε το δικαίωμα χωρίς κανένα περιορισμό διάλυσης της βουλής Στη βουλή δεν μπορούσαν να συγκροτηθούν κοινοβουλευτικές επιτροπές με κομματικά κριτήρια, αφού συνταγματική πρόβλεψη για τα κόμματα δεν υπήρχε. Οι κοινοβουλευτικές επιτροπές θα ορίζονταν με κλήρωση, πράγμα που οδηγούσε τις παρατάξεις σε διαβουλεύσεις και ορισμένες φορές σε συναίνεση.

Για τη **δικαστική εξουσία** δεν γίνεται λόγος στο σχολικό βιβλίο , όπως τονίζεται όμως στο β παράθεμα η δικαιοσύνη πηγάζει από το βασιλιά και αποδίδεται στο όνομα του.

(Η απάντηση περιλαμβάνει στοιχεία των πηγών και των σελίδων 71-72 του σχολικού βιβλίου.)

Δ1. Για ποιους λόγους η ΕΑΠ έδωσε το βάρος στη γεωργία ;

Η Επιτροπή Αποκαταστάσεως Προσφύγων, που είχε ιδρυθεί το 1923 σε συνεργασία με το ελληνικό κράτος έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στην αποκατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα. Αρχικά επιδιώχθηκε η **απασχόληση των προσφύγων σε κλάδους συναφείς** με την εργασία που είχαν προηγουμένως στην πατρίδα τους.. Γι' αυτό και καλλιεργητές των δημητριακών εγκαταστάθηκαν σε πεδινά μέρη της Μακεδονίας και της Δυτικής Θράκης, καπνοπαραγωγοί σε κατάλληλα εδάφη στην Ανατολική Μακεδονία και στη Δυτική Θράκη, αμπελουργοί στην Κρήτη και σηροτρόφοι στο Σουφλί, την Έδεσσα και αλλού.

Παρά το γεγονός ότι οι περισσότεροι πρόσφυγες ασκούσαν στην πατρίδα τους αστικά επαγγέλματα (σχετικά με το εμπόριο, τη βιοτεχνία και τη βιομηχανία), δόθηκε το βάρος στη γεωργία. Το γεγονός αυτό δικαιολογείται από διάφορους παράγοντες, που καταγράφονται τόσο στο σχολικό εγχειρίδιο όσο και στο παράθεμα. Στο πρώτο τονίζονται περισσότερο οι **οικονομικοί παράγοντες**, δηλαδή το γεγονός ότι υπήρχαν σε πολλές περιοχές μουσουλμανικά κτήματα, (όπως στη Μακεδονία, Κρήτη, Λέσβο, Λήμνο και αλλού), η αγροτική αποκατάσταση ήταν ταχύτερη και απαιτούσε μικρότερες δαπάνες και η ελληνική οικονομία βασιζόταν ανέκαθεν στην αγροτική παραγωγή.

Τέλος στο σχολικό βιβλίο αναφέρεται και η **πολιτική σκοπιμότητα** της αποφυγής κοινωνικών ταραχών, αφού στόχος ήταν η δημιουργία γεωργών μικροϊδιοκτητών αντί εργατικού προλεταριάτου. Αυτό επιβεβαιώνεται εκτενώς και στο παράθεμα, όπου καταγράφονται οι συχνές διαδηλώσεις των προσφύγων στους δρόμους των πόλεων. Μάλιστα, εκεί τονίζεται ότι η ΕΑΠ έχει κατηγορηθεί για προκατάληψη υπέρ των αγροτών, με το δεδομένο ότι σε μια επταετία λειτουργίας της η Επιτροπή διέθεσε 2 εκατομμύρια στερλίνες για στεγαστικά προγράμματα των πόλεων, ενώ 10,3 εκατομμύρια για προγράμματα της υπαίθρου.

Εξάλλου στο παράθεμα καταγράφονται επίσης λόγοι **κοινωνικοί**, δηλαδή η πιθανή σύγκρουση με τους γηγενείς κυρίως στον τομέα της εργασίας, σε περίπτωση που οι πρόσφυγες διεκδικούσαν αστικά επαγγέλματα. Η διαβίωση μάλιστα στις βορειοελλαδικές πόλεις και κωμοπόλεις θα αύξανε τον αστικό πληθυσμό και θα επιδείνωνε τις ανθυγιεινές συνθήκες ζωής τους, με αποτέλεσμα να αυξηθούν οι πολιτικοκοινωνικές ταραχές, τις οποίες με κάθε τρόπο ήθελε να αποφύγει και η επίσημη πολιτεία.

Τέλος αναφέρονται λόγοι **εθνικοί**, που αφορούν κυρίως την προσφυγική εγκατάσταση στην ύπαιθρο της Μακεδονίας και της Θράκης.

Για ποιους λόγους η ΕΑΠ έδωσε προτεραιότητα στη Μακεδονία και στη Θράκη :

Είναι αλήθεια ότι δόθηκε προτεραιότητα στην εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία και στη Θράκη, γιατί εκεί ήταν δυνατό να χρησιμοποιηθούν **μουσουλμανικά κτήματα** και τα κτήματα των Βουλγάρων, που είχαν αποχωρήσει σύμφωνα με τη συνθήκη του Νεϊγύ. Να σημειωθεί ότι τα μουσουλμανικά κτήματα υπήρχαν διαθέσιμα κυρίως στη Μακεδονία, αφού οι Μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης εξαιρούνταν από την ανταλλαγή των πληθυσμών.

Εξάλλου σύμφωνα με το σχολικό βιβλίο έτσι θα καλυπτόταν το **δημογραφικό κενό**, που είχε δημιουργηθεί με την αναχώρηση των Μουσουλμάνων και των Βουλγάρων και τις απώλειες που είχαν προκαλέσει οι συνεχείς πόλεμοι (1912 - 1922), ενώ παράλληλα εποικίζονταν παραμεθόριες περιοχές. Σύμφωνα με το παράθεμα οι περιοχές των συνόρων της Μακεδονίας είχαν ερημώσει μετά τη φυγή των Μουσουλμάνων και η κυβέρνηση θεωρούσε ότι οι πρόσφυγες –αγρότες θα αποτελούσαν σημαντικό παράγοντα ανάσχεσης των σχεδίων διεκδίκησης των ελληνικών εδαφών από μέρους των Σλάβων γειτόνων.

Έτσι η εγκατάσταση των προσφύγων στις περιοχές της Μακεδονίας και της Θράκης επιβεβαιώνεται και από τον πίνακα, που αποτυπώνει την κατανομή των προσφύγων στον ελλαδικό χώρο κατά το 1928. Συγκεκριμένα δείχνει ότι στη Μακεδονία κατοικούσαν 638.253 πρόσφυγες, ποσοστό 52.2% του συνολικού προσφυγικού πληθυσμού. Στη Στερεά κατοικούσαν 306.193 πρόσφυγες, δηλαδή ποσοστό 25,1%, γεγονός που εξηγείται από την υπερσυγκέντρωσή τους στην πρωτεύουσα και στον Πειραιά, (όπου έβρισκαν περισσότερες ευκαιρίες εργασίας). Στη Δυτική Θράκη κατοικούσαν το 1928 107.607 πρόσφυγες ποσοστό 8,8%, γιατί παρόλο που εκεί στάλθηκαν πρόσφυγες, **οι Μουσουλμάνοι της περιοχής δεν είχαν περιληφθεί στην ανταλλαγή**. Στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, στη Θεσσαλία και στην Κρήτη κατοικούσαν αντιστοίχως 56.613, ποσοστό 4,6%, 34.659, ποσοστό 2,8% και 33.900 ποσοστό 2,8%, γιατί εκεί υπήρχαν Μουσουλμανικά κτήματα μετά την υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών. Ξεχωριστή είναι η περίπτωση της Ηπείρου, όπου υπήρχε μικρό ποσοστό μη Ελλήνων και με την εγκατάσταση των προσφύγων μειώθηκε ο ρόλος τους, ενώ στις άλλες περιοχές των Κυκλάδων και των Ιόνιων νησιών τα ποσοστά ήταν ελάχιστα είτε λόγω της μη κατοίκησης Μουσουλμάνων είτε λόγω του άγονου των περιοχών.

Συνολικά πάντως η ανταλλαγή των πληθυσμών και η έλευση των προσφύγων άλλαξε το δημογραφικό χάρτη της Ελλάδας: ενώ το 1920 η χώρα είχε 20% μη έλληνες ορθόδοξους, το 1928 είχε μόλις 6%. Ο ελληνικός πληθυσμός της Δυτικής Θράκης και της Ηπείρου αυξήθηκε, ενώ η Κρήτη, η Λέσβος και η Λήμνος εξελληνίστηκαν πλήρως. Δεν είναι τυχαία, όπως διακρίνεται και από το απόσπασμα η αξιοσημείωτη μεταβολή στην εθνολογική σύσταση της Μακεδονίας. Το ποσοστό των μη Ελλήνων ορθοδόξων που ήταν 48% το 1920 μειώθηκε στο 12% το 1928. Η ενίσχυση του ελληνικού χαρακτήρα της Μακεδονίας είχε μεγάλη σημασία για την εδαφική ακεραιότητα της Ελλάδας, λόγω της σλαβικής επιβουλής. Εξάλλου αραιοκατοικημένες περιοχές της βόρειας Ελλάδας, παραμεθόριες πολλές, έτσι εποικίστηκαν όπως επισημαίνεται και στο απόσπασμα. Με τον τρόπο αυτό κατοχυρώθηκαν οι νέες περιοχές που ενώθηκαν με την Ελλάδα μετά τους Βαλκανικούς πολέμους και ενσωματώθηκαν στον εθνικό κορμό.

(Για την απάντηση ήταν απαραίτητα τα στοιχεία των σ. 153,154,166,167 και όσα καταγράφονταν στο παράθεμα και στον πίνακα.)

Ιαλεκτικη